УДК 37(09)(477)

Т. М. Дука
аспірант УДПУ
імені Павла Тичини

Історіографія проблеми історико-краєзнавчої діяльності піонерської організації України (друга половина XX ст.)

Анотація

У статті здійснено історіографічний аналіз дослідження історико-краєзнавчої діяльності у змісті роботи піонерської організації України; розкрито стан дослідженості проблеми в історіографічному аспекті; охарактеризовано основні групи історіографічних джерел: постанови, накази, відомчі документи, періодичні видання, наукові праці, художня література, тощо; визначено, що центральне місце серед документів, які висвітлювали питання історико-краєзнавчої діяльності у змісті роботи піонерської організації, України займали державні партійні документи.

Ключові слова: піонерська організація, історико-краєзнавча діяльність, історіографія

Постановка проблеми. На сучасному етапі становлення Української держави перед істориками педагогіки постає завдання переосмислити прогресивні ідеї минулого з позиції сьогодення для використання інноваційних підходів, вирішення нових питань, які постали перед педагогічною наукою і практикою у зв’язку зі створенням національної системи освіти. При цьому істинне новаторство в будь-якій справі, особливо в такій складній, як навчання і виховання, є можливим лише на міцному науковому фундаменті, на критичному використанні історично-педагогічного досвіду минулого, ознайомлення з яким попереджає від непотрібних захоплень та помилок, від відкриття давно відкритого [6, с. 54].

Аналіз наукових студій свідчить, що в останні десятиріччя з’явилася значна кількість досліджень історіографічного характеру. Розкриттю цих історико-педагогічних проблем сприяє широкий спектр праць сучасних

провідних учених – І. Беха, Л. Ваховського, Н. Гупана, І. Зайченка, І. Зязюна, Н. Дічек, Н. Коляди, В. Костіва, В. Кузя, В. Кравця, Н. Побірченко, О. Самоплавської, Б. Ступарика, О. Сухомлинської, М. Шкіля та ін.

Зазначимо, що дослідниками в галузі історико-краєзнавчої роботи накопичено потужний науковий та емпіричний досвід розгортання, тенденцій розвитку та вивчення її організаційно-педагогічних форм. У ряді сучасних досліджень питання історико-краєзнавчої роботи певною мірою висвітлено в контексті інших проблем освіти і виховання молоді (Л. Бабенко, С. Бабишин, В. Бенедюк, І. Бех, П. Бурдейний, Т. Вайда, М. Дуденко, М. Євтух, Е. Пасічник, І. Прус, Г. Пустовіт, О. Самоплавська, М. Соловей, О. Столяренко, О. Сухомлинська, А. Хоптяр, М. Шкіль, В. Шульженко, М. Ярмаченко та ін.); розкрито особливості дидактичного аспекту (М. Откаленко, О. Савченко та ін.), розроблено засади туристсько-краєзнавчої роботи (М. Кострица, М. Крачило, О. Тімець та ін.).

На думку Е. Дніпрова, саме "сторіографія формує та робить доступним "банк" історико-педагогічних ідей; показує хід їх нагромадження (чи втрати), вплив цих ідей на сучасні теоретичні розробки; аналізує шляхи й напрями історико-педагогічних досліджень, їх передумови, умови та фактори, їх типологію, динаміку та географію, їх спадкоємність і взаємозв’язок" [4, с. 19]. "Історія будь-якої науки складається з двох частин: історії накопичення фактичних знань у визначеній галузі й історії розвитку поглядів, тобто історії того, як осмислювались й узагальнювались накопичені фактичні знання", – вказує С. Токарєв [14, с. 4-5].

Визначення широкого розуміння історіографії знаходимо в Н. Гупана таке: "історіографія – це системний аналіз та узагальнення великого масиву літератури, що видавалась з певної галузі наукового знання, з метою висвітлення процесу розвитку науки та відповідних методів дослідження певного, досить великого за часом, історичного періоду" [3, с. 36].

Мета статті – здійснити історіографічний аналіз проблеми історико-краєзнавчої діяльності піонерської організації України (друга половина ХХ ст.).

Виклад основного матеріалу. Дослідження історіографії є дуже важливими, адже сприяють формуванню національної самосвідомості. "Розбудова української держави вимагає високого рівня національної свідомості її народу", – зазначав В. Жмир [5, с. 150] яка пов'язана з усвідомленням національної цілісності, забезпеченням спадкоємності педагогічного й історико-культурного процесу та розумінням власного місця в історії. Вивчення минулого, осмислення здобутків і прорахунків попередників, вітчизняного педагогічного та історичного досвіду є однією з умов подальшого розвитку не тільки педагогічної науки, але й суспільства загалом. Література, наукова спадщина (педагогічна, історико-педагогічна, історична, історико-соціологічна, історико-культурна тощо) "накопичували" в собі дух і наукову думку українського народу. Підвищення наукового інтересу до історіографії сприяє посиленню уваги до її теоретичних питань. Відомо, що "рівень науки – це, перш за все, рівень розвитку … теоретичного узагальнення матеріалу" [11, с.102].

Аналіз проблеми історико-краєзнавчої діяльності піонерської організації України здійснено за такими групами історіографічних джерел: постанови, накази, відомчі документи, періодичні видання, наукові праці, художня література, тощо.

Центральне місце серед документів, які висвітлювали питання історико-краєзнавчої діяльності у змісті роботи піонерської організації України, займали державні партійні документи. Відтак, вважаємо за доцільне виокремити такі документи, як: матеріали з'їздів, конференцій, пленумів ЦК КПРС, партійно-урядових постанов; спільні документи ЦК КПРС, Ради Міністрів СРСР, ЦК ВЛКСМ і ВЦСПС; постанови Верховної Ради, засідань бюро і секретаріату ЦК ВЛКСМ, відомчі документи, тощо. Ці документи відображали державну політику радянського уряду, що стосувалася збереження культурно-історичних цінностей та організації історико-краєзнавчої діяльності піонерської організації.

Зазначимо, що важливе місце серед матеріалів радянського періоду займали методичні збірники Центрального та регіональних штабів Всесоюзних

походів по місцях революційної, бойової та трудової слави КПРС і радянського народу; книги, брошури, фотоальбоми (за ред. М. Гупала "Корсунь-Шевченківський: Фотоальбом" (1984) та збірники методичних матеріалів героїко-патріотичного виховання підростаючого покоління (за авторством Є. Пасічника "Літературне краєзнавство в школі" (1965); В. Матвєєва "По маршрутам романтики" (1965); І. Лєпєшєва "Литературно-краеведческий кружок" (1969 г.)); збірники матеріалів науково-практичних конференцій, у яких був зібраний об'ємний фактичний матеріал по роботі червоних слідопитів країни "Юні ленінці" (Збірник документів та матеріалів з історії піонерського руху на Україні (1971), "Дорогой отцов – дорогой Победы: из опыта работы отрядов красных следопытов" (1974)) тощо.

У 1960-ті рр. слідом за відродженням статусів державних музеїв і у зв'язку з цілеспрямованою політикою по створенню громадських музеїв з'являються брошури-рекомендації, написані в пропагандистському дусі та які виконували роль методичної підтримки під час організації нових музеїв.

У травні 1965 р. після прийняття Постанови ЦК ВЛКСМ "Про Всесоюзний туристський похід молоді по місцях бойової слави радянського народу" почали виходити методичні збірники Центрального і регіональних штабів Всесоюзного походу, де було вміщено рекомендації для керівництва історико-краєзнавчою роботою піонерів та описано кращий досвід роботи червоних слідопитів і пошуковців країни [7, с. 20].

Найбільш цікавою, на наш погляд, була робота С. Коцевіча, в якій розглянуто питання педагогічного керівництва діяльністю червоних слідопитів і їх виховання на прикладі життя і подвигів героїв. Усе це автор описав крізь призму діяльності білоруських слідопитів [7, с. 22].

Особливу групу історіографічних джерел становили матеріали періодичних видань. На сторінках центральних журналів "Відомості з'їздів народних депутатів і Верховної Ради СРСР", "Позашкільник", "Військово-історичний журнал", "Навколо світу", "Виховання школярів", "Народна освіта", "Викладання історії в школі", "Радянська педагогіка", "Техніка молоді",

"Вожатий", центральних газет "Комсомольська правда", "Зірка", "Вісті", "Піонерська правда", "Правда" формувалося уявлення про подвиги земляків у роки Великої Вітчизняної війни, про роботу червоних слідопитів тощо. Уміщені в періодиці матеріали відзначалися унікальністю, тому що деякі з них не збереглися в інших варіантах. Так, у газеті "Зірка" від 3 вересня 1971 р. у статті "У подорож "Шляхами історії" зі слів піонерів, які ходили в похід по рідному краю, викладено історію м. Чигирина Черкаської області. У статті йдеться про місто "Чигирин – одне з найстаріших українських міст. Саме тут приймав Богдан Хмельницький перших російських послів, які прибули на Україну, у 1849 р. бував Т.Г. Шевченко, який зробив тут багато малюнків і відомий офорт "Дари в Чигирині"…" [15, с. 2].

У 1960-ті рр. у періодиці з'явилася серія публікацій, присвячена подвигам радянських воїнів на фронтах Великої Вітчизняної війни, партизанам та підпільникам. Особливий інтерес серед громадськості викликали статті журналіста С. Масленнікова, результатом пошукової роботи якого стали віднайдені імена багатьох воїнів-підпільників.

Окрім провідних і регіональних видань, питання історико-краєзнавчої роботи висвітлювалися на сторінках обласних та районних газет. Укажемо, що на той час червоні слідопити діяли в різних регіонах Радянського Союзу, тому багато дослідників-педагогів у працях активно розробляли питання про створення і функціонування шкільних краєзнавчих музеїв і музеїв бойової слави, інтенсивно обмінювалися досвідом. Так, робота червоних слідопитів Черкащини досліджуваного періоду постійно висвітлювалася на сторінках обласної газети "Молодь Черкащини" в рубриці "Червоні слідопити". У статтях було окреслено основні форми роботи червоних слідопитів, відзначено найбільш активні піонерські колективи області: "У кожному колективі робота юних шукачів має свої особливості. В Корсунь-Шевченківській середній школі № 4 піонери склали список випускників школи – учасників Великої Вітчизняної війни. Піонери зібрали багаті матеріали про Героя Радянського Союзу випускника школи Миколу Льонченка" [17, с. 3].

Значну увагу історико-краєзнавчій діяльності в 1960–1970 рр. приділено на сторінках "Військово-історичного журналу". За його публікаціями можна було прослідкувати той шлях, який пройшли червоні слідопити країни.

У 1960-ті – 1980-ті рр. у суворій відповідності до ідеологічної концепції були видані збірники документів з історії обласних комсомольських організацій. Так, в аналітичних записках відповідну увагу приділено пошуково-краєзнавчому руху, звернено увагу на недоліки історико-краєзнавчої діяльності, що зводилася до критики недопрацювань регіональних і місцевих комсомольських органів, однак у всьому простежується велика залежність авторів від політики та ідеології.

Особливий інтерес для нашого дослідження представляють "Книги Пам'яті" полеглих у роки Великої Вітчизняної війни. Унікальність їх полягає в тому, що вони поєднують функції довідника та вміщують інформацію про роботу пошукових історико-краєзнавчих загонів.

У 70-х рр. XX ст. почав виходити журнал історико-краєзнавчого спрямування "Пам'ятки України", що розкривав основні аспекти краєзнавчої роботи республіки [16, с. 40].

До початку 1990-х рр. у журналах "Навколо світу" та "Техніка молоді" опубліковано матеріали про пошукові експедиції червоних слідопитів країни в катакомбах Аджимушкая, про підводні пошуки затонулої техніки (кораблів, літаків, танків). При редакції журналу "Техніка молоді" в 1981 р. було створено координаційну раду підводного пошуку. Однак ураховуючи специфіку журналу, в більшості публікацій спостерігаємо не науковий виклад матеріалів, а заклик до подорожей і пригод.

Вагомими історіографічними джерелами дослідження є енциклопедичні видання, які віддзеркалюють роботу пошуковців України. У період 60–70-х рр. XX ст. було видано 26 томів "Історії міст і сіл України", що не мала аналогів у світі. Завдяки цьому виданню стали відомі основні етапи розвитку всіх міст і сіл Української РСР. Загальний обсяг праці становив 2360 аркушів, у томах було вміщено понад тисячу статей з історії обласних і районних центрів та

інших найбільш значних населених пунктів, близько восьми тисяч статей про всі селища міського типу і центри сільських рад, уміщено понад дев'ять тисяч ілюстрацій. У 1969–1972 рр. в Україні було здійснено видання першої спеціалізованої історичної енциклопедії (радянська Енциклопедія історії України. – Т. 1–4). [16, с. 40].

З початку 1960-х рр. партійні та комсомольські органи почали активно втручатися в історико-краєзнавчу роботу піонерських організацій України. У ній вони вбачати важливий засіб виховання молодого покоління на революційних, бойових і трудових традиціях КПРС і радянського народу, що дозволяло забезпечити наступність поколінь. У період 1960-х – 1980-х рр. різні аспекти історико-краєзнавчої роботи висвітлено в книгах і статтях партійних працівників, на матеріалах окремих регіонів країни, у працях відомих полководців і військових керівників, у дослідженнях комсомольських працівників. Так, наприклад, у 1962 р. вийшов друком рекомендувальний покажчик літератури "Всесоюзная пионерская организация имени В.И. Ленина". У 1969 р. побачило світ друге видання, доповнене та перероблене. На сторінках покажчика "знайшли своє відображення рішення II пленуму ЦК ВЛКСМ і такі актуальні проблеми піонерського руху, як виховання піонерів на прикладі життя і діяльності В.І. Леніні, військово-патріотичне виховання" [2, с. 3].

У 1972 р. вийшла друком книга "О пионерской организации" (упорядник М. Монахов), у якій були вміщені виступи відомих політичних діячів, вибрані зі з'їздів, зльотів, засідань, із питань роботи піонерської організації. Матеріали розміщені в хронологічній послідовності на 168 сторінках [9, с.1].

Проблемі патріотичного виховання піонерів у краєзнавчо-пошуковій роботі в аспекті діяльності дитячих і юнацьких об'єднань приділяв велику увагу В. Сухомлинський – видатний педагог, публіцист, дитячий письменник, член-кореспондент Академії педагогічних наук РСФСР, заслужений учитель, що отримало віддзеркалення у його творах: "Пионерская романтика" (Болгарія, 1965), "Воспитание личности в совецкой школе" (1965), "Наша добрая сім'я

(Записки піонервожатого)" (1967), "Серце віддаю дітям" (1968). Піонерська робота, за словами педагога, – це "…самий тонкий, самий чутливий, самий мудрий дотик вихователя до самих сокровенних куточків дитячого серця" [13, с.32]. Піонери Павлиської школи одними з перших у країні ще з середини 50-х рр. XX ст. розпочали велику роботу під девізом: "Ніхто не забутий, ніщо не забуте!", що полягала у проведенні значної пошукової роботи, розшуку й упорядкуванні могил загиблих героїв, допомозі їхнім сім'ям, зібранні спогадів учасників війни. Така робота емоційно насичувала роботу піонерської організації, пронизувала її духом романтики, який імпонує підліткам [1, с. 44]. Принципи такої роботи були розкриті в рукописі "Пионерская романтика", опублікованому в 1965 р. у Болгарії [13, с.31].

Проблему дослідження історико-краєзнавчої роботи обговорювали у 80-х рр. XX ст. на республіканських конференціях у містах України – Полтаві, Чернігові, Вінниці, Миколаєві, по закінченню яких було видано регіональні енциклопедичні довідники.

У 1990 р. відбувся Перший Всеукраїнський краєзнавчий з'їзд, що проголосив відродження Всеукраїнської спілки краєзнавців, очолив яку академік НАН України П. Тронько [16, с. 40].

У період 60–90-х рр. XX ст. було захищено ряд дисертацій, у яких знайшли відображення питання історико-краєзнавчої роботи молодого покоління. Так, досвід, накопичений у Росії, отримав відображення в роботах А. Гаджиєва, І. Кузьміної, Р. Юшкової, в Україні – в дисертаціях І. Дзюбенко, І. Іваненко, Д. Полякової, І. Пруса, в Білорусії – в дослідженнях М. Петрушко, І. Старовойтова. Зокрема, в дисертації Г. Мишуровської відображено роботу партійних і громадських організацій Московської області з виховання молоді. Особливу увагу в роботі звернено на збір матеріалів про подвиги радянських людей, необхідність організації музеїв бойової та трудової слави. У дисертаційному дослідженні І. Пруса ("Виховання соціалістичного патріотизму у піонерів в процесі краєзнавчої роботи", 1962 р.) розкрито основні напрями та форми краєзнавчої роботи з піонерами у школі та в позаурочний час. Цінним у

роботі є те, що матеріалами для дослідження слугували особисті педагогічні спостереження за діяльністю піонерів в умовах шкільного життя та багатоденних туристських походів, дані старших вожатих, педагогів, які проводили роботу на основі складених дисертаційних інструкцій і методичних розробок [10,с. 5 ст.].

Деякі аспекти історико-краєзнавчої роботи розкрито в дисертаціях В. Лістенгартена, Л. Устинової. У праці Л. Устинової зроблено висновки про ефективність таких форм роботи з піонерами, як "уроки мужності", організація музеїв Бойової слави, походи по місцях боїв.

У дисертаційних дослідженнях М. Постнікова, М. Фрянцева, В. Ракова запропоновано форми організації історико-краєзнавчого руху. Зокрема, у праці М. Постнікова відображено роботу з учнями з увічнення пам'яті земляків, з будівництва пам'ятників, із присвоєння школам імен Героїв Радянського Союзу. Зауважимо, що в цих роботах історико-краєзнавча діяльність не була об'єктом дослідження і простежується фрагментарно. Однак у деяких аспектах вони допомагають у з'ясуванні сутності нашої проблеми.

Аналізуючи праці радянського періоду, ми дійшли висновку, що досліджувана проблема в них розглядалася односторонньо, крізь призму керівництва КПРС. Проте ці наукові чи науково-популярні розвідки мають свою цінність. Насамперед вона полягала в тому, що автори праць були свідками подій і безпосередньо їх відтворювали, таким чином накопичуючи фактичний матеріал.

Сучасний період історіографії проблеми нашого дослідження представлений роботами 1990 – 2000 рр. Він характеризується відмовою від заідеологізованого підходу до висвітлення проблеми, появою в дослідників можливості вільно викладати свої погляди на будь-які історичні проблеми. Розширення доступу до раніше закритих архівних матеріалів, активна публікація документів дозволили спеціалістам ознайомитися з новими фактами, які вимагають глибокого аналізу та переосмислення.

У період перебудови громадськість країни виявила, що після закінчення Великої Вітчизняної війни не вистачило десятиліть на благоустрій військових могил і кладовищ та на поховання останків радянських воїнів, які залишилися лежати на полях битв. Згідно з офіційною статистикою, багатьох із них вважали зниклими без вісти.

Тому заслуговують на увагу книги Є. Долматовського, О. Лішіна, А. Лішіпой, А. Фадєєнкова та ін., присвячені маловідомим сторінкам Великої Вітчизняної війни, в основу яких покладено документи, спогади очевидців і матеріали пошукових експедицій.

У новітній період історії України почали виходити друком роботи, присвячені вивченню пошукового руху в регіонах. Так, у книзі І. Мілтокова "Сніговий десант" розповідається про діяльність у 1980-х рр. пошукового руху Казанського університету, який працював на місцях гибелі 2-ї ударної армії, у книзі В. Ларіша – про керівництво пошуковими загонами.

Окрім того, в пострадянський час було підготовлено значну кількість дисертаційних робіт, у яких автори висвітлювали різні аспекти досліджуваної теми. Так, предметом вивчення Л. Холтобіної стала діяльність громадських організацій з патріотичного виховання молоді на прикладі музею "Юні захисники Батьківщини"; у роботі Ю. Меліхової визначено основні соціокультурні фактори становлення і розвитку молодіжного пошуко-краєзнавчого руху, здійснено аналіз стану пошуково-краєзнавчої роботи в Росії (40-і – початок 90-х рр. XX ст.); у роботі Д. Лєбєва розкрито умови реалізації соціально-педагогічного потенціалу, сучасних піонерських об’єднань.

В Україні заслуговують на увагу дисертаційні дослідження В. Обозного, М. Соловей та ін. У роботі В. Обозного здійснено теоретичне обґрунтування й дослідження змісту, принципів і технологій краєзнавчої освіти, розкриття їх місця, характеру, спрямованості, основ реалізації у системі професійної підготовки, вчителя [8, с. 4]. М. Соловей у своєму дисертаційному дослідженні синтезував численні наукові й емпіричні дані про розгортання та організаційно-педагогічні форми краєзнавчо-пошукової роботи учнів у загальноосвітніх

школах України впродовж п’ятдесятирічного періоду розвитку держави, визначив перспективну динаміку шкільного краєзнавства умовах розбудови національної системи освіти і виховання [12,с. 8].

Висновки. Отже, використання названих джерел дозволило достовірно проаналізувати та науково узагальнити досвід діяльності піонерського руху історико-краєзнавчого спрямування в досліджуваний період, а також розкрити його роль у вивченні маловідомих сторінок в історії країни та в увічненні пам’яті видатних земляків і патріотичного виховання молодого покоління.

Перспективи подальших розвідок. Подальшого вивчення потребують такі аспекти проблеми, як соціально-педагогічні умови та тенденції розвитку історико-краєзнавчої роботи піонерської організації, становлення й динаміка формування історико-краєзнавчої роботи піонерської організації.

Список використаних джерел та літератури:

1. Богуславский М.В. Детское движение в России : между прошлым и будущим : монография / М.В. Богуславский . – Тверь : Научная книга, 2007. – 12 с.

2. Всесоюзная пионерская организация им. В. И. Ленина. Рекомендательный показатель литературы. – М., "Просвещение", 1969. – 304 с.

3. Гупан Н. М. Українська історіографія історії педагогіки / Н. М. Гупан. – К. : «А.П.Н.», 2002. – 224 с.

4. Днепров Э. Д. О разработке методологических, историографических и источниковедческих проблем истории педагогики / Э. Д. Днепров // Школа России накануне и в период революции 1905–1907 гг. : сб. науч. тр. / под ред. Э. Д. Днепрова и Б. К. Тебиева. – М., 1985. – С. 5–24.

5. Жмир В. Ф. На шляху до себе: Історія становлення української національної свідомості / В. Ф. Жмир // Філософська і соціологічна думка. – 1991. – № 4. – С. 144–163.

6. Коляда Н. М. Дослідження історії вітчизняного дитячого руху радянського періоду: джерелознавчий аспект / Н. М. Коляда // Історико-педагогічний альманах. – 2011. – № 1. – С. 54–60.

7. Мелихова Ю.А. История молодежного поисково-краеведческого движения в России в 40-е начале 90-х годов XX века (на материалах Курской области) : дис. … канд. истор. наук / Мелихова Юлия Анатольевна. – Курск, 2011. – 277 с.

8. Обозний В.В. Краєзнавча освіта в системі професійної підготовки вчителів : : дис. … докт. пед. наук / Обозний Василь Васильович. – К., 2002. – 387 с.

9. О пионерской организации / Сост. Н.И. Монахов. – М., "Педагогика", 1972. – 168 с.

10. Прус І. Т. Виховання соціалістичного патріотизму в піонерів у процесі краєзнавчої роботи : дис. … канд. пед. наук / Прус Іван Терентійович. – К., 1961. – 287 с.

11. Сахаров А. М. О предмете историографических исследований / А. М. Сахаров // История СССР. – 1974. – № 3. – С. 90–112.

12. Соловей М.В. Краєзнавчо-пошукова робота учнів у загальноосвітніх школах України (1950-2000 роки) : дис. … канд. пед. наук / Соловей Микола Васильович. – К., 2000. – 210 с.

13. Сухомлинский В. Наша добрая семья (Записки пионервожатого) // Этюды о В.А. Сухомлинском. Педагогические апокрифы / Составление, предисловие, комментарии, вступления к частям книги О.А. Сухомлинской. – К. : Акта, 2008. – 31-33.

14. Токарев С. А. История русской этнографии (дооктябрьский период) / С. А. Токарев – М., 1966. – 453 с.

15. У подорож «Шляхами історії» // Зірка. – 1971. – 3 вересня.

16. Уривалкін О.М. Історичне краєзнавство : Навчальний посібник. – 2-ге вид. / О. М. Уривалкін. – К. : КНТ, 2008. – 296 с.

17. Червоні слідопити // Молодь Черкащини. – 1962. – 11 квітня.

Т. М. Дука

Историография исследования историко-краеведческой деятельности пионерской организации Украины (вторая половина XX в.)

Анотация

В статье осуществлено историографический анализ исследования историко-краеведческой деятельности в содержании работы пионерской организации Украины; раскрыто состояние изученности проблемы в историографическом аспекте сквозь время; охарактеризованы основные группы историографических источников: постановления, приказы, ведомственные документы, периодические издания, научные труды, художественная литература, и т.п.; определено, что центральное место среди документов, освещавших вопросы историко-краеведческой деятельности в содержании работы пионерской организации Украины занимали государственные партийные документы.

Ключевые слова: пионерская организация, историко-краеведческая деятельность, историография

T. Duka

Historiography studies the problem of historical and regional studies of the Pioneer of Ukraine (the second half of the twentieth century.).

Annotation

The article historiographical analysis of the Local History of the content of the pioneering organizations in Ukraine, expanded state research problems historiographic aspect through the prism of time, describes the main groups historiographical sources, regulations, orders, departmental documents, periodicals, scholarly works, fiction, and so on.; determined that a central place among the documents covering issues of local historical activities in the content of the pioneering organizations in Ukraine occupied state party documents.

Keywords: Pioneer organization, local historical activities, historiography